

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
виносить: в Австро-Угорщині:
на цілий рік 24 К
за пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 долярів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
лярів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 долярів або 10 рублів.
Поодиноке число по 10 сотінів.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto пошт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милоти і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Після Світового Євхаристичного конгресу у Відні.

(+) Світовий ХХІІІ. Євхаристичний конгрес у Відні відбувся при такій громадній участі з усого світу, почавши від Монарха і Габсбурзького Дому аж до найбільшого хлібороба, ремісника і зарібника, відбувся серед такого торжественного і піднесленого настрою, що враження тих днів остануть глибоко в серцях усіх, кому довелося бути учасником сего достопамятного, прилюдного ісповідання віри, остане преважною історичною подією в бувальщині всіх народів Австро-Угорщини і католицької Церкви а вплив его відбувся в серцях міліонів вірних і остане на все в історії.

Кількадневні богослужби, збори, наради, а на останку величавий похід з Найсв. Євхаристією при участі цісаря і всього Габсбурзького Дому, сей прилюдно відданий поклон Габсбурзькій монархії Найсв. Євхаристії, все те відбувалося серед страшної непогоди, уливного дощу і проймаючого холоду і як раз сі обставини стають певним і несхідним доказом, що не цікавість, але глибокі почування релігійні спровадили разом з цілого світу сі стотисячні громади з усого світу, ріжких народності, котрі з великою само жертвою у радіснім і торжественном настрою і в переконанні з глибини душі видержали всюди на своїх становищах і в своїх працах аж до останку.

Признає все те навіть ліберальне і соціал-демократичне днівникарство, хоч єму вириває сл нераз скрігіт задля того величавого католицького світового торжества. Так н. пр. Fremdenblatt зазначує, що „так величезного і трогаючого акорду наконечного, яким був євхаристичний похід, на закінчені світового конгресу, не зможе нічо перевищити силу і достойністю. Слота і непогода впливала на дрібну зміну церемонійлу (Служба Божа відбула ся не на помості Двірських Воріт, але в придворній каплиці Ред. Русл.), однак не могла зменшити враження по всі часи незабутного, бо Его Величество з цілим Габсбурзьким Домом і Двором в найглибшій покорі віддали прилюдно славу, честь і поклон Найсв. Євхаристії, а тисячі і тисячі в сій торжественній хвилі не звичайні злучилися в тім поклоні на лицарській площі, де треба було грязнути до кістки в розмоклій землі.“

Днівник „Die Zeit“ описуючи просторі похід, оцінює участь самого духовенства на 15.000, а „Oesterr. Volkszeitung“ признає, що сотки тисячі в творили незвичайний образ величі і торжественості серед вірцевої, глибокої і тишіни, а мимо дошу ніхто не уступив із свого місця“. „N. W. Tagblatt“ в признанні великого значіння сего світового конгресу подавав основний звіт про всі збори і наради, а навіть соціалістична „Arbeiter Ztg.“ була привелена признати, що конгрес звернув на себе пильну бачість навіть „світом клясового інтересу“.

Серед приготовлені до величавого наконечного походу євхаристичного виринала тут і там думка, що сьвітлість дівської величності світської може відняти усemu торжеству ціху церковну. Однак відбутий прилюдно похід виявив наглядно, що такі сумніви були безосновні і що в цілі поході панував глибокий релігійний настрій питомий церковному торжеству. I сей настрій, як запевняють в найближшому окруженні монарха, витиснув в очах цісаря дві слізозові перлини, коли він

разом із своїми народами на лицарській площі зединився до широї молитви перед Найсв. Євхаристією (серед зібраних рознісся шептіт: „Цісар сплакнув!“), а на очах зібраних залишили також слізозі щастя і радості..

ХХІІІ. світовий Євхаристичний конгрес закінчився і він остане несхідним і певним доказом перед цілим світом невміруючої, надприродної сили християнства, котра осіняє і одушевлює людство до таких вияв. Конгрес сей є також доказом, як усікі рационалістичні, матеріалістичні і всякі інші вібі наукові системи не в силі притягти вічної правди і життя, які спочивають в Христовій науці. Сей конгрес став також певним і несхідним доказом, що лише на християнській основі, на підвальніх положеніях христ.-кат. Церкви, на основах любові Бога і ближнього може зацвісти щастє і згода народів, мир на землі і відволення людства. Як цісареві Константинівські Хрестяви ся які знамя і заповідь побіді, так і всі зібрані в конгресі одушевилися на ново сим найглибшим переконанем, що знамя Хреста доведе християнські народи до побіди.

Укр.-руський народ вислав також численних учасників на конгрес, Преосв. Владик, церковних і духовних достойників, світських інтелігентів, міщан, селян, купців, промисловців, а всі зединилися там в представниками інших народів в один величний думці в почесть і поклоні Найсв. Євхаристії. Мимо страшної непогоди витривали всі на місця в найбільшій пожертвованій і тям виявили, що наш народ є і остане вірним Христовій науці і катол. Церкви, а все те, що в часі конгресу бачили і чули, ще більше укріпить і утвердить їх в тім і се будуть розповідати в своїх кругах а тим післявіти і поглиблювати преданість нашого народа катол. Церкви і Найдост. Габсбурзькому Дому. А так як там одушевилися христ. катол. ідею, котра може дати мир на землі і вдоволення людству, так тут повинні висновувати і примінювати ті піднесені засади і науки голосені на зборах і по церквах, вводити їх в житі, бо наколи станемо щирими і вірними християнами, вірними і діяльними синами катол. Церкви, будемо таємно добрими народолюбцями, щирими і ревними трудовниками на народній віві України-Русі, і зможемо подвигнути наш народ до справедливих відродин. Відродина в Христі доведеть наш народ до національно-культурних і господарських відродин, до справедливого розвитку і поступу. Євхаристичний конгрес посіяв стілько здорового і цінного зерна, дав стілько весінніх наук і засад, що наш народ повинен і для себе вихінавати все те, користувати ся досьвідом інших культурних народів у своїй дальшій християнській і народній роботі в будучині, та поправити сї недомоги і недостачі, котрі виявилися серед нас в порівнанні з іншими народами.

Вистава домашнього промислу в Коломиї під протекторатом Іх ц. і к. Високості Архієпископа Карла Франца Йосифа і Архієпископа Зити від 21. до 30. вересня 1912

В обороні МОСКОВОФІЛЬСТВА

Від часу до часу являються ся ще в нас „політики“, які не мають нічого красного до роботи, як апологізувати т. зв. „старорусинів“ та колишню злку з ними народного сторонництва. До таких належить „політик“ о. Евст.

Цурковський, що вже в друге торочить на свою тему всякого рода нісенітніці. Се, що один із співробітників „Ніви“ назав московілів „зрадниками і людьми безідейними“, велико. Цурковському виступити знов на поле публіцистики в обороні т. зв. „старорусинів“. Маю на думці статию о. Евста. Цурковського п. з. „Очевидцеви на его заміті в чч. 11—12. „Ніви“, яку „Ніва“ хиба з куртоазії для старого чоловіка помістила в 16. числі, хоті з окличників і дрібних заміток видно, що з висновками автора редакція не солідаризується.

Деяким провінціональним „політикам“ в роді автора згаданої статі видається, що публіцисти не треба ніякого знання літератури та історії і тому пахають ся на публіцистичне поле та торочать таке, що мимоволі здвигається плачима.

Так прим. о. Цурковському здавається, що „первісний русофілізм старорусинів неслучно стягається до тяготіння до Росії і що лише уживання церковної мови дало многим повід до посудження їх о русофілізм.“ Розуміється, що сказане от так собі на вітер і як би о. Цурковський переглянув собі хоть би лише „Кореспонденцію Якова Головацького з літ 1849—62, видану враз зі студією проф. Студинським, то пересвідчиться би ся, як під плащом церковної мови ведено дійсну ірреденту і на Угорщині і у нас в Галичині та що за сю роботу плачено. Як би лише сю одну книжку переглянув був о. Цурковський, то певно не написав би такої нісенітніці, як прим. в сім роді, що „старорусини“ то не були русофіли ренегати, що тяготіли до Росії політично, як ірредентисти, а були се русофіли по конечності психольогічні, яких витворили не рублі, ні якіс там користі, а чисто і просто обставині домашні, міжнародність, конечність часу.“

„Щоби оборонити сю „психольогічну конечність“, сі „домашні обставини“ і „конечність часу“, о. Цурковський пускає ся на осіку „Фільозофію“:

„Як сказав я, коли Галичина прийшла під Австро-Італію, Русі не було. Русь творила одна верста народу, котра була зневолена і погорджена. Все інше, що звалося ся інтелігенцією, було спольщено і дивилось на того мужика з гордою і то, що звалось руске, було в пониженню. Тим, що приходило будити нашу Русь, приходило конечно помагати собі. Якож поміч могла прийти будителям нашим на руку?“

„Куда не оглянути ся, все було нам противне. Що лишалося ся нашим первім будителям? Чим мали они одушевити; чим взяти і скріпити руского духа? Не лишалося ся ім нічо іншого, як серед загальнії погордії сказати до пригноблених: дивіть, за кордоном все, що там живе, се наші братя, дивіть, як они там панують(?) які там пані, як кланяються они Богу, так як ми“

Або на іншім місці пише о. Цурковський щоби оборонити московілізм новішіх часів: „Якож серед таких звичаїв (виборчих надувків, польської нетерпимості) була для підтримування людій рада? Не було що, як казати: не бійтесь, нас є більше, як би що до чого, наших ворогів закидали би і шапками. Тож русофілізм був тут конечний для обдурення і підтримання духа. А чи можна доказати в тім брак ідейності?

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят 5 год. по полуничні. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслан“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертається ся лише а передачу засторогу.

Реклама лише неопечатані вільної від порта. — Оповістки звичайні приймаються ся по цні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки

Русофілізм був тут лише середником педагогічним.“

Спасибі за такі „педагогічні середник“! З цілої тобі балаканини о. Цурковського можна би погодити ся лише з одним, що русофілізм був середником для обдурення духа, для обдурення народу. Ніхто з нас не буде вирікавати ся наших братів з за кордону, ідеалом нашим повинно бути стремління до духовної єдності Галичини з Україною, в якій наша сила і будучина, але ні один, хоть дрібку совісний чоловік, не буде грозити Полякам Росію, яка на рівні і їх, і нас ніщити! Маркіян Шашкевич клав нам перед очі ідеал братанів з Україною, але стояв ністий як слеза на народнім ґрунті і не кидав злочинних окликів, гонощих пізніші Як. Головацьким, Ден. Зубрицьким, Богданом Дідичківським, Духновичем, Раковським, Лісікевичами (1866. р.), Наумовичами, всячими „Галичанинами“ і „Прикарпатськими Рус-ями“, що веліли одні даром, а другі за нагородою, кловити голову перед катом України. Грохіль русофільством — се грохіль нерозумної дитини, і треба справді давувати ся, що на оборону такого нерозуму піде сивоволосий старець, що в службі для свого народу виріє і постарів ся.

І пише о. Цурковський, що в Росії „кланяються ся Богу, так як ми“ і хиба ся за великий lapsus calamis, бо та віра, в якій ми живимо, і в якій ми росли на силах, була в Росії предметом добра визиваючих о містечках переселовань, які кілька соток наших братів кинули в обійми Польщі, бо за ту віру йшли наші брати на Сибір, або падали під ударами бағнетів..

Певно, о. Цурковський знає таких русофілів, що на нікчемність не підуть, є ще й нині між ними такі люди, з якими можна спокійно поговорити і в карти заграти, але дух, який живе між ними, так ворожий нашому відродженню, нашій праці, розростові і змаганням, що треба хвалити Бога, що часи злуків з ними минули, а дастъ Бог і не вернутъ ся.

І тому красше було би, як би такі статі, як обговорена нині, не являлися ся в нашій пресі, бо маємо і так богато хаосу в поглядах на наші народні відносини. Лишім таку забавку, як оборону московільства, органам всеполяків і подоляків. В українській пресі на таку забавку шкода часу і паперу!

З польсько-руського лябіринту.

(VI) Перевівши так ревізію дотеперішньої польської політики супротив Русинів, звертається Кульчицький в сторону тих послідніх, та роздивлюється над політикою українських народних партій, звернувшись головну увагу на народних демократів, як під теперішнім увагу найсильнішими чисельно, та їх організатора в 1899. році Михайла Грушевського.

Не улягає нікому

Діяльність свою розпочав Грушевський від праці в товаристві ім. Шевченка, котре він без сумніву оживив значно, видаючи ціль ряд праць наукових, які мають немалу вартість. За його посередництвом стали напливати велики підпомоги матеріальні з російської України. Сам він працював много над історією українського народу і видобув багато нових жерел. Були то без сумніву додатні сторони його діяльності, но на жаль у мені є багато більші від додатних.

Проф. Грушевський прибув з Росії, держави деспотизму і самоволії. І се не поширилося саме на нім без впливу. Привічаний до самоволії, певний сили своїх відносин, майна — поступав деспотично у всіх руских інституціях, в яких був членом.

Жадної опозиції він міг стерпіти, жадних форм не притримувався, окружав себе лише своїми креатурами!

А проти твої протегував лише людів собі відданіх і то безгліадно відданіх, капуючи їх собі ріжнородним способом, чим саме деморалізував людей, з якими близше стикається.

Поза тими усімінами сторонами характеру, поєднані проф. Грушевський й не менші умислові.

В противставлені до Драгоманова, чоловіка всесторонньо образованого і Европейця в найлучшім того слова значенні, проф. Грушевський має образоване одностороннє, а умисловість його, під деякими згадками, носить цікви варварство!

Істория його, заповнена много новими фактами, видобутими з незнаних попередніх жерел, відзначається неразікавою наївністю, браком перспективи історичної, змислу порівнюючого і т. п.

Проф. Грушевський не є московофілом, но українським націоналістом, але він є симпатією по стороні російської державності.

Будучи ніби радикалом (у своїх поглядах), годиться з ріжніми речами в Росії, які не мають нічого спільного з радикалізмом, а цілу свою ненависть звертає супроти Полякам, яких уважає для Русинів незрівано небезпечнішими, як Росіян.

Не доціннюючи тих добич, які Русини в Галичині уже осягнули, є проф. Грушевський противником всяких компромісів, а прихильником безгліадної боротьби з Поляками.

Натомість Росії не хоче він дразнити! Так і пр. впливом своїм перешкодив він в 1909. році обходові річиці відступлення Мавесі від Росії, що в своєму часі, навіть „Нове Время“ призначало. Так само не домагається в Росії українського університету, но перестає на висувану потребу заложення кількох українських катедр в Києві, Одесі і Харкові. З отих згадів політичний вплив проф. Грушевського на руску суспільність в Галичині, а передовсім на молодіжь був таки усмій!

Так схарактеризувавши проф. Грушевського, переходить Кульчицький до часу, коли він зорганізував нинішню партію народно-демократичну.

Початково вплив його був і тут рішаючим з часом, однак він зачав тут тратити на впливі, завдяки своїм хібам характеру!

В послідніх часах усунувся він зовсім з політичного життя, бо побачив, що оточене його зачинами належить оцінювати його „політичний зміс“.

Заки однак проф. Грушевський стратив значіння, потрафив він й тут у своїм сторонництві наробити много зла.

Він то є духовим вітцем отсєї політики максималістичної в українській народній демократії!

А кожда така політика безгліадної опозиції, яка не числити ся з дійсністю, в цілі скріплені агітації — є злою вже через себе!

Нині, в західній Європі навіть не всі соціалісти стоять на становищі безгліадної опозиції супротив сучасної держави! Соціалісти в Англії попирали якийсь час ліберальний уряд, соціалісти в Бельгії заключали союзи з лібералами і відносилися жично до короля, соціалісти в Італії провадили рівножі ведуть подібну політику; то само можна сказати що в більшій ступені про соціалістів данських, шведських, польсько-німецьких а в часті й австрійських!

Коли отже навіть соціалі-

стичні сторонництва в певних хвилях мусять провадити практичну політику і входити в ріжні угоди, то тим скоріше повинно зробити се руске сторонництво народно-демократичне!!

В кождій суспільноті мусять бути сторонництва здібні до брая на себе політику біжучі і до реального її переведення. Нарід руський має слідуючу сторонництва: народних демократів, радикалів, соціалістів (двох відтінків) і вкінці т. зв. Барвінчуків (сторонництво, яке скупилося около Барвінчуків).

Виходачи з того залеження, що поєднана партія не має ніякого політичного тла, а є радше партією клерикально-консервативною, звертається Кульчицький до чисельно наймогучішої, народно-демократичної й говорить, що она під теперішній пору повинна здобути ся на заключені угоди!

Щоби однак се могло стати ся, мусять народно-демократи мати іншу програму, якіні мають.

А дальше, партія та в винішнім ставі повинна розпасти ся на три частини:

Одні повинні перейти до радикалів, другі повинні заложити окрему, скрайно националістичну партію, а остаті (яких безперечно в тій партії є найбільше) стати звичайною демократичною партією, яка би числилася з реальними умовами в краю і державі!

Відтак переходить Кульчицький всі інші партії у нас в краю.

Схарактеризувавши радикальну партію, зазначує, що чисельно вправді она слабша від народно-демократичної, але більше однозначна...

Одно з важчих хиб сеї партії є безгліадна опозиційність! Рівнож й агітація, якою послугуються ся проводарі сеї партії, є в високій ступені шкідливої і вкінці відбіється усміно на тих, що її практикують! І тут наводить один із тих цікавих аргументів, впихнутих несуміліно радикальними агітаторами, „że można będzie, i to nie w odleglej przyszłości, lecz wkrótce, nadać ziemię obszarników chłopom!“

Не буде тут переповідати знову про соціалістів і їх „кризу“ та роздвоєння, яке нещодавно наступило.

Зверну ще лише увагу на погляд Кульчицького на наших „ряніх русофілів“ й „честних“ „архікатоліків“ з під фірми „Галичина“!

З полемікою, яка вела ся між „новокурсьниками“ а „старокурсниками“ в 1911. році, вийшло, що і одні і другі „ubiegali się o protekcję i zasiłki w Petersburgu i ta tytulko gospodarka, że zwoleńnicy „Nałęczanina“ byli w tym kierunku mniej, a zwoleniacy „Rikartatskoj Rusi“ wiec ega radykalni!“

Російські націоналісти з гр. Бобрінським на чолі находяться в як найгостиннішій звязі з Дудикевичом і його штабом з „Прикарпатської Русі“.

Ті круги є найпебезпечніші як для Поляків, так і для Русинів, а членів їх є безпечно російськими агентами!

В подільсько-весьпольським таборі панує переконання, що належало би війти в порозуміння з уміркованими московофілами, які скupлюються ся при „Галичані!“ Но погляд сеї не витримує критики!

„Istotnie, odłam ten moskalofilów jest także niebezpieczny, gdyż usiłuje również zrusyfikować Rusinów, jego umiarkowany charakter wynika po części z ostrożnością jego przywódców, po części zaś z tego, że rozbiera mniejszymi środkami od radykalnych moskalofilów!“

Загалом беручи оба ті сторонництва тягнуть до Росії, а факт той же сам через себе повинен раз на все усунути з дискусії порозуміння Поляків з котрим з них!..

Від політичних справ переходить Кульчицький до справ культурно-господарських.

І виказавши ясно й доказливо, які то поступи поробили на тих полях, як культурні, так і політичні, Русини свою інтензивною працею, а як марною є „робота“ московофілів, зазначує, що слідує:

„Rusini tutu є народом бідним, а прецінь хотят їх в Галичині є лише з горюю три мільйони — утримують своїм коштом численні інституції господарські і культурно-просвітні,

які числять нині десятки тисячі членів і розпоряджують сотками тисяч і мільйонами!

Русини лиш з трудом додержують власні гімназії, а однак стикаються з замітами, що мають досить — рядових!

„Trzeba raz skończyć z tą blagą i przyznać: że potrzeby Rusinów rosną, że na polu pracy gospodarczo-kulturalnej zrobili oni bardzo wiele, że na drodze ich rozwoju w tym kierunku nie należy im stawiać trudności, lecz przeciwnie — pomagać!“

„Trzeba być ślepymi, albo nie mieć sumienia, aby tego wszystkiego nie widzieć!“

4-ка.

З угорського сойму.

Вчера подали ми в телеграмах передбіг початку першого засідання угорського сойму, яке було так само бурливе, як попередні.

Про дальший хід засідання доносять з Будапешта:

Гр. Ticca серед пекольного крику посла опозиції, подиктував стенографам до протокола цісарське письмо в справі відложения сойму і стверджив перед оплесків правиці і оглядачами на честь цісара, що се письмо палата прийняла і що оно буде відслане до палати вельмож. Відтак серед гамуру опозиції відчутував предсідник впливу.

Предсідник гр. Ticca отворив на ново вчерашнє засідання о год. 12:15. Опозиційні посли зібралися з музичними інструментами в салі, де настав великий крик і гамір. Гр. Ticca візвав до себе стенографів, щоби подиктувати їм якусь заяву. На салі такий крик, що не чути ні слова; опозиційні посли кричали біля пультами, грали на трубках і всіх музичних інструментах, яких появлялося що раз більше. Пос. Рат приніс годинник-будильник, який безнастінно дзвонив. Деякі посли ставили такий опір, що мусіло їх виносити аж 12 поліціянтів. П. Барабаш, опускаючи салю, кричав: Най живе републіка!

Гр. Apponі забрав голос і заявив, що опозиція вийде добровільно з салі, якщо перед тим вийде поліція. Поліціянти вийшли, після чого вийшли і опозиційні посли.

О год. 8:30 отворив Ticca наново засідання і в довшій промові виступив проти поведення опозиції і справу поодиноких посли передказав комісії.

По відчитанню впливів приступлено до дневної черги.

Міністер скарбу виголосив бюджетове exposé, після чого переказано бюджет комісії. Засідання скінчилося о 10. год. вночі, серед оваций в честь Ticci. Слідуюче засідання нині; на днівній черзі: вибір членів делегації.

Просимо домагати ся „Руслан“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і придбувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Доповнене кабінета. „Narodni Listy“ доносять, що на суботній мівістериальний раді являється вже нові міністри торговлі і рільництва. Хто ними буде, не можна поки що певно сказати, бо що дні кандидати змінюються. „Neue Fr. Presse“ вибрала вже пізні міністрами торговлі губернатора австрійської поштової каси, др. Рудольфа Шустера фон Боннот. Др. Шустер є тепер в подорожі по Дальмачії. З огляdom на обсаду ним теки торговлі, покликано его до Відня. Що до теки рільництва, став щораз певнішим, що его обійме професор ческого університета в Празі радн. К. Горачек.

Польсько рускі переговори. „N. Wr. Tagblatt“ доносять на основі інформацій знатного польського політика, що в сираві виборчої реформи прийшло межи всіма трохи польськими демократичними сторонництвами до порозуміння. Також консерватисти рішили не відкладати сеї справи. Після „N. Wr. Tagblatt“ стоять тепер консерватисти за полагодюю виборчою реформою тому, що найновіша перепис населення виказала, що галицькі міста зросли в числі мешканців і в фінансовій сфері, бо платять тепер 50 проц. безпосередніх податків всього краю. Також і сельське населення зросло в податковій сфері. Зате малі більша посільств в наслідок парцеляції і малі також на економічній полі, так, що більша посільств платить тепер в Галичині о 25 проц. податків менше чим перед 20 літами.

Заграниця.

На Балкані стараються здавити вибух війни між Болгарією і Туреччиною. Рівно-

часто однак в самій Болгарії триває воєнна агітація дальше і король буде мусів напружити многої своїх сил, щоби запобіти вибуху війни. „N. Wr. Tagblatt“ доносить, що усунено зовсім непорозуміння межі Туреччини; а Чорногорою.

Французка флота на Середземнім морі. Небавком має зібрати Франція свою флоту на Середземнім морі. З сеї нагоди подає італійський дневник „La Preparazione“ присвячений війсковим справам своїх поглядів. Він заявляє, що без сумніву тут розходить ся останні французко-англійські умови. Італія охоче підімне ся сеї конкуренції і має вигляд на перевагу, бо Франція не має доброго морського матеріалу, а впрочому Італії винесуть зовсім певно з тріполітанської війни сей хосен, що потрійний союз скрізь ся. Другий дневник „Messager“ пише, що при відновленні тридержавного союза Австрія і Німеччина мусять покинути Італії свободну руку на Середземнім морі що до заключування окремих договорів в Англію і Францію. В случаю, коли бі Австрія і Німеччина не згодилися на таку свободну руку, тоді Італія буде мусіти надумати ся, чи загалом буде можна відновити тридержавний союз.

Італійско-турецькі мирові переговори в тепер на добрій дорозі. В римських кругах запевнюють, що мирові переговори зачнуться не бавком урядово. Царгородська комісія одержала приказ приготувати всі акти, які відносяться до тріполітанської справи. Як зачувати ся акти мають бути предложені палаті в цілі оправдання можливого заключення миру. Турецьке правительство хоче звадити всю відповідальність за тріполітанську аферу на попереднє молодотурецьке правительство.

Італійско-турецький мир має заключитися на отсіх умовах: 1) Заняті Італією африканські побережя будуть мати таке саме становище, як тепер Туніс і Єгипет; 2) Туреччина зобовязує ся відофати своїх війск з Африки, але жадає, щоби її покинути якусь пристань на африканськім побережу, чи то недалеко Туніса, чи Єгипта; 3) Обмеження стану посадів лишає ся пізнішими переговорами; 4) Султанові застерігає ся релігійне зверхицтво над магометанськими підданими в Триполі і Киренайці, а унормоване релігійних питань наступить менше більше на тій самій основі, як в Босні і Герцеговині; 5) Італії заплатити арабським шейкам знатну суму на релігійні і філантропійні цілі; 6) В стану за Триполією відступить ся Туреччині одна точка на побережах Червоного моря; 7) Італії приймуть якусь частину турецьких державних довгів, відповідно до фінансової вартості Триполією і Киренайкою; 8) Справа Егейських островів скінчиться так, що Італії не задержать тих островів, своїх війск відофати звідтам, почім лишитися жадані тамошні християнські народності державам до унормовання.

З мировими переговорами йдуть в парі переговори що до нової позиції для Туреччини під запорукою Італії. Італія має відносяти ся до сеї справи досить прихильно і вже веде навіть тепер переговори в справі турецької позиції з англійськими, французькими і бельгійськими капіталістами. Позичка не внесе більше як 500 до 600 мільйонів франків.

Деякі дневники подали вчера, що турецькі посли опустили вже Швейцарію з нагоди перервання переговорів. „Journal de Geneve“ доносить, що ся вісті є неправдива. Як турецькі, так і італійські посли є в Оухі. Переговори ведуть дальніше з турецької сторони Зія баша, а з італійської сенатор Гарроні, давній префект Генуї. Гарроні має обніти в липні 1911. р. амбасаду в Царгороді, але не міг уdatи ся до Туреччини в наслідок вибуху війни.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Чудо Ар. Михаїла; римо кат.: Йнуарія. — В п'ятницю: руско-кат.: Созонта м. Пр. Р.; римо кат.: Евстахія.

— **Цісар і Св. Отець.** Межи Св. Отцем а Цісарем Франц Йосифом відбула ся з нагоди Єхаристийного конгресу у Відні, дуже сердечна виміна телеграма з сеї нагоди, що Єхах-

ристийний конгрес дуже сьвітло удав ся, а Св. Отець подякував цісареві за приняти проекторату і за услуги віддані сїї справі.

— **В Городку ягайлі.** закупили Русини муріваний дім за 20.000 К, в якім міститься ся бурса ім. о. М. Шашкевича, читальня „Просьвіти“ і новозаснована „Руска Бесіда“.

— **З Рогатина** пишуть нам: В українській гімназії в Рогатині зачинає ся наука 23. вересня с. р., бо будинок досі ще не укінчений. Будинок величавий, найбільший в цілім Рогатині, лише стіна з південної сторони виглядає трохи перекривленою, а в стіні північній вікно над кліткою сходовою псує гармонію в естетиці будинку. Зі старого будинку перероблено цілій перший поверх на мешкане директора.

Межи патріотами робота кипить над закладанем більшого числа бурс. Досі в Рогатині було дві бурси Р. Т. П. та „Просьвіти“ тепер закладають ще трету.

В Рогатині є і філія Р. Т. П., яка має на меті стояти на сторожі нашого шкільництва. Робота її проявляє ся хиба тим, що на загальних зборах припороучить ся дещо зробити, вибере ся виділ який спить сном баженим. А саме тепер потреба праці, бо мають перевести купно дому та зробити порядок в бурсою. Се товариство мало заложити руску приватну народну школу чотирокласову в Рогатині ще минувшого року, але з тижкою бідою допервра ся гадка сего року здійснила ся, бо на послідних зборах загало учителів зажадав рішучо її заложення.

Годить ся на тім місци сказати про народну міску школу. Ся школа, як мужеска так і жіноча польська, хотій там Поляків можна на пальцях почислити. Правда, є богато Поляків майсевого ісповідання, але ті по польськи не вміють говорити, а по друге польською потреба їм до хрону, коли они з сусідним сільським населенем нею не розмовлять ся. Під рукою маю статистику сегорічних учеників польської школи. Після неї найлікше можете переконати ся, о скілько та польська школа має рацію зстанована в Рогатині.

Є дітій:	гр.-кат.	рим.-кат.	жидів
в І а	28	7	30
” І б	20	8	35
” І ц	27	14	26
” ІІ а	26	11	38
” ІІ б	28	18	32
” ІІІ а	23	11	37
” ІІІ б	30	12	30
” ІV а	25	15	21
” ІV б	18	12	29
” V	15	8	13
” VI	10	10	11
	250	126	302

Значить всіх руских дітій в польській школі є записаних 250, польських 126, жидівських 302. Коли зважати ся, що богато Русинів не вписано ділого, щоби її більше не переважало число руских дітій над польськими, що 302 жидів волі вчити ся по руски чим по польськи, бо рускою мовою ліпше говорити та їх що она для вих в корисніша, бо нею мусить говорити з селянами-купцями, що з числа 126 число католиків найменше дві третини в Русинами латинського обряду, то для третини с. в. для 42 дітій з усіх класів треба польської школи в Рогатині?

— **Хто марнує неужитки,** замість зложити їх на Р. Т. П., марнує загальне добро.

— **Отворене делегації.** З Відня доносять, що

у вторник дня 24. с. м. відбудеться з 10. год.

перед пол. скликана предсідником делегації, Добернігом, конференція предсідників, засту-

ників предсідників і звітників комісій в цілі

з уложення програми праці. О 1. год. по полунич-

прийме цісар австрійську делегацію в Бургу.

Того самого дня о 3:30 год. по пол. зbere ся

австрійська делегація на повне засідане.

— **Шпигуни перед судом.** Перед орікаючим

трибуналом у Львові відбула ся вчера розправа

за проти 52-літнього Якова Завалія з Києва.

Акт обжаловано представляє справу

осків як:

В перших місяцях с. р. познакомив ся Евг. Рудай в вязниці, де відсиджував кару за обманство — з російським шпигуном Мих. Додоновом. Рудай почав виплатувати Додонова, як повинно вести ся шпигунську роботу. Додонов порадив їму, що если хоче служити Росії, щоби вийшовши з вязниці, сам поїхав до Варшави в цілі безпосереднього порозуміння з генеральним штабом. Так також і зробив Рудай. Вийшовши з вязниці, поїхав до Варшави і зголосив ся там в генеральному штабі, ци розказував, що до Львова має приїхати з

точкою Я. Завалія на півтора року тяжкої вязниці, заостреної щомісячним постом і на видalenе з границь монархії. Ся кара має бути почислена Завалієви, після нового розпорядку, вже від 7. липця, се є від дня його ув'язнення. Засудженій зголосив від-

клік що до виміру карі і зажаленя неважності.

— **З долини** доносять, що старство замкнуло український приватний курс жіночої семінарії. В мотивах сего зарядження старства зазначено, що на такий курс потріба дозволу міністерства просвіти.

— **Буковина а Галичина.** „Gazeta Narodowa“ (ч. 214.) жалує ся, що в начерку нового язикового закону на Буковині покрінджено 36.210 буковинських Поляків, бо польською мовою не поставлено на рівні з рускою і румунською. Якож тепер „Gaz. Nar.“ оправдає поступок новосандецького інспектора шкільного Барбацького, який не хоче приймати руских квітів від учителів — в Галичині, де руска мова має такі самі права як польська?

— **Дощі, снігі і — погода.** Якесь дівна стала тепер осінь. Майже в цілій Європі стала небувала досі студінь і падуть безнадійно дощі, як би мала настать потопа сьвіта. Майже по всіх краях грозить повінь. З Будапешта доносять, що там Дунай так сильно прибуває, що кожої хвилі готов позаливати побереже і близше положені місцевини. Погідна містість насипа і з Мармароского Сиготу. Але бо вже й зима заглядає. З Яремчу і Воротхі доносять, що там настала велика студінь, а сніг покрив вже тамошні гори. Богато людей, що приїхали були сюди на літо, вже повіїздили.

Здає ся однак, що від нині настане похідна. З над Львова бодай сірі дощіві хмарі уступили ся, і навіть сонце хвилями усьміхає ся до викупаної довгим дощем землі. Коби Господи Бог дав вже погоду, бо в полях і вівсянки стоять як почорнілі бараболька некопана псує ся, ай до ніякої роботи не можна в причини дощів взяти ся.

— **Хто уживав товарів з маркою Р. Т. П.,** причиняє ся до піднесення поваги Товариства і піднимас жертву фабриканта на рідину школу

— **Лектор польської мови на черновецькім університеті.** З Черновець доносять, що міністерство просвіти дозволило на допущене провізоричного головного учителя семінарії в Чернівцях, Матвія Каспішака, як лектора польської мови на тамошнім університеті.

— **Новий рекорд на полі летництва** здобув сьми дніми летун Фурни. Перелетів він іменно на свій літаку коло Етампа 1010 км. без задержання. Давнійший рекорд віддалено здобув летун Гобе і вивісив 740 км. До післябуття сего віддаленя потребував Фурни 13 годин і 17 хвиль. Тим самим здобув він таємний рекорд часу.

— **35 літній рекрут.** Сими дніми асентеровано в Валаских Мезірічах 35-літнього різника Фр. Навратія, батька з дітій. Ставав він перед комісією ще перед 18 роками, потім однак не покликувано єго, а сам не зголосував ся. Аж сими дніми візовано єго перед військовою комісією, яка й узнала єго способним до військової служби.

— **Пригода з дзвоном в монастирі в Ченстохові.** З Ченстохови доносять, що минулой суботи під час найбільшого руху, коли процесії одна по другій вступали на Ясну Гору, вирвались під час пробного дзвоненя дзвін „Марія“ з осій і упав на руштоване. Дзвін важив 12.000 кг. і на щасті не упав на землю, чим був би спричинив многої нещаливих випадків.

— **Новий рекорд висоти.** В Віль Кубль вініс ся вчера летун Лянжелі до висоти 5.600 ф., чим побив всі дотеперішні рекорди.

— **Ушкоджене образів.** В Галерії образів в Версалі замічено перед кількою дніми, що я

